

Binnen en buiten

Het ambt van burgemeester van Nederweert bestond reeds in 1488. Het kwam vóór de Franse tijd vrijwel nooit voor dat iemand langer dan een jaar in functie was. De burgemeester was toen vooral beheerder van de gemeentefinanciën en daarvoor ook hoofdelijk aansprakelijk. Pas later ontstond het tegenwoordige bestuursmodel, waarbij de burgemeester aan het hoofd van het gemeentebestuur staat.

De burgervader stond in hoog aanzien maar stond regelmatig bloot aan risico's. Burgemeester Thijs Stoutemans van de Waatskamp werd in 1631 vermoord door plunderende Kroatische legerbendes. In 1933 overleefde burgemeester Van Uden een aanslag op zijn leven, naar aanleiding van een dispuut over de identiteit van de 7000e inwoner van Nederweert.

Eeuwenlang kwamen de burgemeesters voort uit de bovenlaag van de plaatselijke bevolking. Afgezien van één burgemeester van 'buiten' tijdens de Franse Tijd (Henry Charette Duval), waren het steevast autochtone Nederweertenaren. De bekende burgemeester Adriaan Vullers (1822-1847) was weliswaar in Rotterdam geboren maar kwam voort uit Nederweertse ouders en bracht vrijwel zijn hele leven binnen de gemeentegrenzen door.

Er waren nadelen verbonden aan de benoeming van burgemeesters van binnen de gemeente. Door familierelaties en netwerken waren zij innig verbonden met de andere dorpsnotabelen en kerkelijke gezagsdragers. Dat gold bijvoorbeeld voor families als Vullers, Greijmans, Beelen, Hobus en Kreijlmans. Het onderdeel zijn van een Nederweerts netwerk leidde niet zelden tot (schijn van) belangenverstrengeling en een enkele keer ook tot overtredingen zoals verkiezingsfraude. Burgemeester P.J.H. Vullers vervalste documenten om bij zijn benoeming in 1848 aan de leeftijdseis van 21 jaar te kunnen voldoen. Hij zou vervolgens veertig jaar burgemeester blijven. Zijn ambtsperiode en die van zijn opvolgers stonden model voor de sleutelroman "Verstooteling" (1907). In dat boek hekelde schrijver Herman Maas de Nederweertse misstanden. Zo beschreef hij de gedwongen winkelnering bij de familie van de burgemeester, verkwesting van gemeenschapsgeld, bevoordeling van familieleden bij benoemingen en het 'bezwangeren' van een dienstmeid door de burgemeesterszoon. De turbulentie rond Maas, zijn roman "Verstooteling" en diens onverholen maatschappijkritiek leidde

Burgemeester Damen (1915-1920) werd na zijn desillusie in Nederweert burgemeester van Geleen. Iedere liefhebber van Pinkpop kent het naar hem genoemde Burgemeester Damenpark.

Foto: internet.

zelfs tot een fel debat in de Tweede Kamer. Nederweert had een lesje geleerd. Vanaf 1913 werden alleen nog personen van buiten Nederweert als burgemeester aangesteld. Dat was wel even wennen want door hun onafhankelijkheid en voortvarendheid ontstonden weer geheel andere problemen. Burgemeester Dobbelman (afkomstig uit Nijmegen en benoemd in 1913) hield het maar twee jaar uit. Zijn opvolger Damen (1915) had grootse plannen en wilde de dorpskern van Nederweert verplaatsen. Maar tengevolge van zowel openlijke als stiekeme oppositie van de bevolking zag Damen zich in 1920 gedwongen naar Geleen te vertrekken, waar zijn kwaliteiten wel werden erkend. Ook zijn opvolgers Van Uden, Spiertz, Kessels, Jacobs, Suttorp en Vos (wnd.) kwamen van buiten de gemeente. Met die traditie werd in 2006 gebroken. De huidige burgemeester, H.F.M (Henk) Evers, groeide vanaf zijn prille jeugd op in Nederweert en is de 330e burgemeester.

Alfons Bruekers

De lijst van burgemeesters van Nederweert vindt u op www.nederweertsverleden.nl, tabblad wie-wat-wanneer.